

**Protokół z posiedzenia Komisji aneksu do Planu Urządzania Lasu Nadleśnictw
Białowieża, Browsk, Hajnówka Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcza
Białowieska”
w dniu 24 maja 2019 r.**

Lista obecności uczestników w załączeniu.

Dyrektor RDLP w Białymstoku Andrzej J. Nowak powitał przybyłych oraz podziękował za uczestnictwo w konsultacjach. Podkreślił wagę tego uczestnictwa. Następnie przekazał głos Zastępcy Dyrektora RDLP ds. Gospodarki Leśnej Z. Angielczykowi, który poinformował, iż spotkanie służy podsumowaniu konsultacji społecznych zaplanowanych przez LP prac, których celem jest zapewnienie bezpieczeństwa w rejonie Puszczy Białowieskiej i ochrona tego bezcennego obiektu. Dodał, iż zaplanowane prace to bezwzględny obowiązek LP zapisany w przepisach prawa. Podkreślił, że to leśnikom powierzono opiekę nad lasami i, że to leśnicy profesjonalnie się z tych zadań wywiązują. Zaznaczył, iż Puszcza Białowieska to szczególnie las oraz, że LP doskonale to rozumieją, a także szanują reżimy ochronne, zasady postępowania w obszarach Natura 2000, prawo polskie i międzynarodowe, a także zobowiązania wobec światowego dziedzictwa. Przekazał informację, iż zaplanowane prace zostały poddane konsultacjom społecznym, a następnie zostaną przedłożone do konsultacji UNESCO.

Główny Specjalista SL w Stanowisku ds. Koordynacji Wdrażania Projektów Rozwojowych RDLP w Białymstoku K. Gurowska przedstawiła prezentację na temat oceny wpływu na wyjątkową uniwersalną wartość Obiektu Światowego Dziedzictwa „Puszcza Białowieska”. Wskazała podstawy ochrony Obiektów Światowego Dziedzictwa oraz historię Puszczy Białowieskiej jako Obiektu Światowego Dziedzictwa. Przypomniała, iż w związku ze komplikowaną sytuacją w Puszczy Białowieskiej w latach 2016-2018 w Obiekcie Światowego Dziedzictwa UNESCO miały miejsce dwie Misje doradcze Centrum Światowego Dziedzictwa, w których uczestniczyli eksperci UNESCO oraz IUCN (Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody – organu doradczego UNESCO), w efekcie których ustalono szczegółowe rekomendacje dla zarządców Obiektu. Dodała, iż ogólny i najważniejszy wniosek sformułowany przez ekspertów dotyczy potrzeby opracowania i wdrożenia Zintegrowanego planu zarządzania obiektem, który będzie uwzględniał: skuteczną ochronę OUV, ochronę przeciwpożarową oraz zrównoważony rozwój regionu. Podkreśliła, że Wszystkie działania jakie są planowane w obszarze światowego dziedzictwa UNESCO muszą być konsultowane z Komitetem UNESCO w celu weryfikacji, czy dane przedsięwzięcie nie zagraża OUV. Następnie poinformowała, iż działania zaplanowane w ramach Aneksów przy spełnieniu zasady przezorności i stosowaniu w jak najszerszym zakresie działań minimalizujących, zgodne są z rekomendacjami ujętymi w Raporcie Misji z 2018 roku i nie wpłyną negatywnie na wyjątkową uniwersalną wartość Obiektu Światowego Dziedzictwa UNESCO Puszcza Białowieska.

Zastępca Dyrektora Oddziału w Białymstoku Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej M. Ksepko przedstawił szczegóły dotyczące planu urządzenia lasu dla nadleśnictw położonych na terenie Puszczy Białowieskiej, również w aspekcie historycznym. Omówił także prognozę oddziaływania projektów Aneksów do PUL na środowisko. Podkreślił, iż działania ujęte w projektach Aneksów do PUL nadleśnictw tworzących LKP Puszcza Białowieska w granicach

Obiektu Światowego Dziedzictwa zlokalizowane są wyłącznie w strefie aktywnej ochrony różnorodności biologicznej i ochrony krajobrazu oraz w strefie buforowej. Dodał, iż generalnym wnioskiem wynikającym z Prognozy jest stwierdzenie, że Aneks realizując niezbędne działania w zakresie bezpieczeństwa publicznego i pożarowego, przebudowy uszkodzonych drzewostanów oraz działania określone w PZO, przy spełnieniu zasady przeczności i stosowaniu w jak najszerszym zakresie działań minimalizujących, nie wpłynie negatywnie na środowisko, w tym również na przedmioty ochrony i integralność obszaru Natura 2000 PLC200004 Puszcza Białowieska oraz kryteria OUV w OŚD UNESCO. Zachowana zostanie również spójność obszarów Natura 2000.

Naczelnik Wydziału Zarządzania Zasobami Leśnymi RDLP w Białymstoku M. Masłowski przedstawił sprawozdanie z przebiegu konsultacji społecznych. Poinformował, iż konsultacje, które trwały od 30 kwietnia do 21 maja 2019 r. przeprowadzono w oparciu o artykuł 39 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, a także o liczbie wniosków, które wpłynęły do RDLP w Białymstoku (łącznie: 12359). Nadmieniał, że informacja o możliwości zgłaszania uwag do projektów Aneksów umieszczona była na stronie internetowej RDLP w Białymstoku oraz wyłożona w siedzibach Nadleśnictw: Białowieża, Browsk, Hajnówka. Wymienił kto wniósł uwagi i zaprezentował poniższe grupy wniosków negatywnie odnoszące się do konsultowanych dokumentów:

1. Procedowanie aneksów niezgodne z rekomendacjami UNESCO.
2. Działania z zakresu bezpieczeństwa publicznego i pożarowego w obrębie leśnym Starzyna sprzeczne z celami ochrony OŚD.
3. Działania z zakresu bezpieczeństwa pożarowego w jednostce wojskowej.
4. Problematyka starodrzewi.
5. Odnowienia: potrzeby i uzasadnienie realizacji.
6. Bezpieczeństwo pożarowe w odniesieniu do obciążenia ogniowego w Puszczy Białowieskiej.

Główny Specjalista SL w Stanowisku ds. Koordynacji Wdrażania Projektów Rozwojowych RDLP w Białymstoku K. Gurowska omówiła sposób procedowania aneksów w odniesieniu do rekomendacji UNESCO.

Starszy specjalista SL ds. ochrony przeciwpożarowej w Wydziale Ochrony Lasu RDLP w Białymstoku A. Pawłowski przedstawił zagadnienia dotyczące zagrożenia pożarowego w Puszczy Białowieskiej.

Zastępca Dyrektora Oddziału w Białymstoku Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej M. Ksepko odniósł się do problematyki starodrzewi w Puszczy Białowieskiej.

Nadleśniczy Nadleśnictwa Hajnówka M. Agiejczyk odniósł się do uwagi związanej z bezpieczeństwem pożarowym w jednostce wojskowej.

Naczelnik Wydziału Gospodarki Leśnej RDLP w Białymstoku R. Cierech omówił potrzeby i uzasadnienie realizacji odnowień na terenie Puszczy Białowieskiej.

Naczelnik Wydziału Ochrony Zasobów Przyrodniczych DGLP w Warszawie J. Tabor omówił zagadnienia dotyczące zakazu komercyjnego pozyskania drewna w Puszczy Białowieskiej.

Następnie rozpoczęto dyskusję, podczas której zgłoszono następujące uwagi i komentarze:

1. M. Gmiter – przedstawiciel Społeczny Ruch Obrony Puszczy Białowieskiej z Hajnówki:

- a) W opinii SROPB status Obiektu Światowego Dziedzictwa nie sprzyja ani ochronie ani rozwojowi Puszczy Białowieskiej. Prace planowane w ramach aneksów powinny być zrealizowane i należy przyspieszyć proces akceptacji tych dokumentów (aneksy już powinny być podpisane).
- b) Podkreśla się, że mieszkańcy regionu utracili swoje prawa naturalne – nie mają możliwości zakupu drewna, korzystanie z turystyki, zbieractwa jagód
- c) To leśnicy powinni być gospodarzem Puszczy – aktualna sytuacja pokazuje, że tak nie jest.
- d) Poważnym błędem i uchybieniem w kwestii uznawania praw mieszkańców do decydowania o sprawach regionu było wykluczenie lokalnej społeczności z procesu przygotowywania wniosku renomacyjnego (nie było żadnych konsultacji z mieszkańcami).

Dodał, iż jego uwagi skierowane są do Ministra Środowiska.

Zastępca Dyrektora RDLP ds. Gospodarki Leśnej Z. Angielczyk poinformował, iż pytania M. Gimtera zostaną przekazane do Ministra Środowiska na piśmie oraz, że odpowiedź również zostanie przekazana na piśmie.

2. A. Antczak – Ruch Obrony Lasów:

- a) Lasy Puszczy Białowieskiej - poza BPN - powinny być objęte ochroną czynną – należy zlikwidować obszary referencyjne.
- b) Należy zastosować się do wytycznych KE – opracowanie dot. ograniczanie gradacji kornika na przykładzie lasu bawarskiego.
- c) Całość drewna usuwanego wzdłuż dróg winna być przeznaczona do sprzedaży.
- d) W rezerwach przyrody należy przywrócić działania służące celom ochrony rezerwatów.

Główny Specjalista SL w Stanowisku ds. Koordynacji Wdrażania Projektów Rozwojowych RDLP w Białymstoku K. Gurowska poinformowała, iż zostanie przygotowane stanowisko w sprawie przedstawionych postulatów.

- e) W całym dokumencie (aneks + prognoza) powinno być wyartykułowane to, że lokalna społeczność jest równorzędnym partnerem w OŚD – mieszkańcy mają takie samo, równorzędne prawo do decydowania o Obiekcie jak jego zarządcy czy NGO.
- f) Należy wycofać się w dyskusji z zastraszania, że OŚD zostanie wpisany na listę w zagrożeniu.

Główny Specjalista SL w Stanowisku ds. Koordynacji Wdrażania Projektów Rozwojowych RDLP w Białymstoku K. Gurowska podkreśliła, iż przygotowany aneks skonsultowany będzie z Komitetem UNESCO.

Naczelnik Wydziału Ochrony Zasobów Przyrodniczych DGLP w Warszawie J. Tabor poinformował, iż UNESCO zapisało w raporcie, że Polska zaprzestała komercyjnego pozyskania.

3. E. Laprus - Stowarzyszenie Rozwoju Białowieży i Ochrony Dziedzictwa Puszczy Białowieskiej:

- a) Masy drewna przewidziane w aneksach nie zaspokoją potrzeb mieszkańców.
- b) Wnioskuje się o ujęcie w dokumentacji aneksowej Nadleśnictwa Białowieża zapisu - pkt. 3.4 - zapewnienie drewna opałowego mieszkańcom Białowieży i okolic w ilości 10 tys.m3/rok.
- c) Zapewnienie drewna opałowego mieszkańcom regionu jest obowiązkiem zarządcy obszaru wynikającym z umowy podpisanej przez rząd w 1996 r. w sprawie powiększenia BPNu.
- d) Jeżeli wnioski Stowarzyszenia nie zostaną uwzględnione, Stowarzyszenie, mając na względzie dokumenty uchwalone w trakcie Szczytu Ziemi w Rio będzie w sposób formalny wnioskowało o odsunięcie NGO od decydowania o prawach mieszkańców.

Naczelnik Wydziału Ochrony Zasobów Przyrodniczych DGLP w Warszawie J. Tabor zauważył, iż mieszkańcy są nie tylko interesariuszami, ale także posiadaczami praw i w sposób szczególny głos mieszkańców powinien być słuchany i uwzględniany. Poinformował również o obostrzeniach dotyczących pozyskiwania drewna w Puszczy Białowieskiej. Dodał, że tworząc Zintegrowany Plan Zarządzania powyższa uwaga zostanie wzięta pod uwagę.

4. Prof. Dr hab. B. Jędrzejewska - Instytut Biologii Ssaków:

- a) Opinia ogólna: OŚD funkcjonujący w oparciu o zasady, nad którymi trwają prace jest rozwiązaniem, które ma szansę zakończyć 20 letni konflikt związany z zarządzaniem PB. Zakończenie prac na Zintegrowanym Planem Zarządzania Obiektem (przypadające na 2021 rok) może być okazją do uczczenia sukcesów związanych ochroną Puszczy, w terminie tym przypada jubileusz 100 rocznicy powstania BPN.
- b) Ważne jest, aby nad ZPZ pracowało szerokie grono ekspertów obejmujące naukowców, leśników, organizacje pozarządowe, mieszkańców.
- c) LP powinny rozważyć zmianę zasad sprzedaży drewna w regionie PB - % drewna, który przeznaczany na rynek lokalny powinien być większy niż dotychczas.
- d) Mieszkańcy regionu muszą mieć zagwarantowane bezpieczeństwo bytowe – muszą mieć zapewniony dostęp do opału, surowca budowlanego, oraz drewna przeznaczanego na inne cele.
- e) Apeluje się do pracowników naukowych o włączenie się w prace zespołu na spotkaniach eksperckich organizowanych cyklicznie przez RDLP w Białymstoku.
- f) Wykonawca prognozy -BULiGL eksperymentalnie włączył do opracowania ocenę wpływu na OUV, jest to pierwsza tego typu ocena i to normalne że zawiera błędy. Zamiast krytyki ze strony naukowców i ekologów przydałaby się konstruktywna dyskusja i wskazówki.

- g) Uwagi do aneksów przygotowane i przesłane przez Greenpeace to manipulacja.
- h) Trzeba dołożyć wszelkich starań aby aneksy przygotowane zostały w formie, która nie będzie mogła być odrzucona przez UNESCO.

Zastępca Dyrektora RDLP ds. Gospodarki Leśnej Z. Angielczyk poinformował, iż procentowe limity dostaw drewna na rynek lokalny nie obowiązują na terenie PB. Dodał, że LP będą się starać, aby mieszkańcy mieli zagwarantowane bezpieczeństwo bytowe – muszą mieć możliwość ogrzewania, budowania oraz zabezpieczenia innych celów konsumpcyjnych.

5. dr hab. Rafał Kowalczyk – Instytut Biologii Ssaków:

- a) Leśnicy prowadząc kampanię informacyjną dot. zagrożeń w Puszczy manipulują danymi, Puszcza nie jest martwym lasem, pod posuszem świerkowym odnawia się i żyje; PB jest dynamicznym obiektem przyrodniczym, w którym zachodzą różnorodne procesy naturalne.
- b) W lasach gosp. udział świerka utrzymuje się sztucznie na tym samym poziomie.
- c) Większość świerków usuniętych z Puszczy w 2017 roku to nie były świerki zasiedlone a martwe – LP nie powinny więc tłumaczyć się walką z kornikiem.
- d) Należy wyjaśnić jak rzeczywiście będą wyglądały planowane w Puszczy odnowienia - jak to będzie przebiegać w praktyce.
- e) Drzewostany 100 letnie – definicja funkcjonuje od 1998 r., została zaakceptowana przez naukowców, bo zapewnia bezpieczeństwo i ochronę Puszczy.
- f) Zagrożenie pożarowe – przesadzone; PB jest obiektem małopalnym, 40% siedlisk to siedliska bagienne, pożary, które mają miejsce w Puszczy obejmują zazwyczaj pojedyncze drzewa a nie całe powierzchnie.
- g) Martwe drewno nie jest suche, nie jest to dobre paliwo.
- h) Podkreśla się, że wzrost zagrożenia pożarowego wynika z odsłonięcia dużych powierzchni na skutek prowadzonej w 2017 r. wycinki (zarastanie tych powierzchni trzcinnikiem wpływa na wzrost zagrożenia pożarowego).

Zadał również pytanie jak rzeczywiście obywać się będzie odnowienie w PB: sztucznie czy naturalnie? Jak w praktyce będzie to przebiegać?

Naczelnik Wydziału Gospodarki Leśnej RDLP w Białymstoku R. Cierech poinformował, iż odnowienia muszą być dostosowane do warunków siedliskowych, np. na grądach będą stosowane odnowienia grupowe – sadzony będzie dąb, a pozostała część powierzchni wypełniona będzie odnowieniem naturalnym.

Zastępca Dyrektora RDLP ds. Gospodarki Leśnej Z. Angielczyk dodał, iż LP starają się przywrócić udział dębów.

Starszy specjalista SL ds. ochrony przeciwpożarowej w Wydziale Ochrony Lasu RDLP w Białymstoku A. Pawłowski zwrócił uwagę, iż pokłady torfowe w stanie przesuszonym są groźnym łatwopalnym materiałem. Pożary podpowierzchniowe torfowisk są długotrwałe i wyjątkowo trudne do gaszenia.

Naczelnik Wydziału Ochrony Zasobów Przyrodniczych DGLP w Warszawie J. Tabor zauważył, iż powrót do taksacyjnej definicji drzewostanów 100-letnich byłby właściwszy.

6. J. Michalczuk – mieszkaniec:

- a) Wyraził wielki żal do leśników, którzy nie przyczyniają się do poprawy warunków bytowych lokalnych społeczności – brak drewna opałowego i użytkowego.

Nadleśniczy Nadleśnictwa Białowieża D. Skirko zwrócił uwagę, iż przygotowany przez LP w 2012 r. PUL został arbitralnie zmieniony. Tak samo jak w 2016 r. LP odebrano możliwości, które pozwalały na pełną realizację działań. LP robią wszystko, żeby udostępnić w jak największym zakresie lasy społeczeństwu, żeby lasy były bezpieczne oraz, żeby mieszkańcom żyło się lepiej.

7. O. Pabian - mieszkanka:

- a) Wątpliwości budzą zasady sprzedaży drewna - gdzie drewno wyjeżdżało przez ostatnie dwa lata i czemu nie trafiało na lokalny rynek.
- b) Należy wyjaśnić kwestię opracowania Zintegrowanego Planu Zarządzania Obiektem - na jakim etapie są prace, kto za nie odpowiada, czy i w jaki sposób można zapoznać się z dotychczasowymi opracowaniami.
- c) Organizowane przez LP spotkania eksperckie w sprawie Puszczy Białowieskiej – nie mają jasnej informacji, nie wiadomo czemu mają służyć i jakie rozwiązania wypracować.
- d) Trzeba dołożyć starań aby nie popełnić błędu z 2016 roku.

Główny Specjalista SL w Stanowisku ds. Koordynacji Wdrażania Projektów Rozwojowych RDLP w Białymstoku K. Gurowska poinformowała, iż to kompetencją Ministra Środowiska jest przygotowanie Zintegrowanego Planu Zarządzania Obiektem.

Zastępca Dyrektora RDLP ds. Gospodarki Leśnej Z. Angielczyk podziękował za merytoryczną dyskusję i zakończył spotkanie.

8. W. Walankiewicz – Uniwersytet w Siedlcach:

- a) Uwagi do metodyki oceny wpływu projektowanych prac na populacje poszczególnych gatunków ptaków – wykonawca prognozy nie wykorzystał wszystkich dostępnych danych, opracowań na temat liczebności ptaków, między innymi muchołówki, dzięciołów (w prognozie pominięto dane pozyskane w ramach projektu finansowanego przez LP).
- b) Pytanie czy zrównoważonym rozwojem oraz komercjalizacją można nazwać sytuację kiedy nadleśnictw Puszczy Białowieskiej wypłacają corocznie kilka milionów złotych na pensje dla pracowników, a do z tytułu podatku leśnego przekazują 480 tys. zł.

Starszy Inspektor Nadzoru i Kontroli Oddziału w Białymstoku Biura Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej J. Porowski stwierdził, iż zarzut niewykorzystania wszystkich danych nie ma odzwierciedlenia w rzeczywistości. Badanie było przeprowadzane metodą transektową. Oceniane były wymagania gatunków do biotopów.

Naczelnik Wydziału Ochrony Zasobów Przyrodniczych DGLP w Warszawie J. Tabor poinformował, iż LP nie kierują się tylko zyskiem. Dodał, że nie tylko PB jest deficytowa, a LP wykonują misję społeczną oraz, że posiadają narzędzia, które pozwalają dofinansowywać deficytowe jednostki.

9. R. Paluch – Instytut Badawczy Leśnictwa Zakład Lasów Naturalnych w Białowieży:
 - a) Sugeruje się aby skorygować granice stref UNESCO - przesunąć granice pomiędzy II i III strefą - wymaga to jednak weryfikacji definicji drzewostanów ponad 100 letnich.
10. P. Chylarecki – Greenmind:
 - a) Uwagi do prognozy oddziaływania: prognoza nie wykorzystuje wszystkich dostępnych danych na temat występowania gatunków ptaków, między innymi sóweczki - jeżeli wytłumaczeniem dla niepełnej oceny wpływu aneksów na populację muchołówki była dostępność danych z RDOŚ, to pytanie dlaczego prognoza nie wykorzystuje dostępnych map występowania sóweczki (dane RDOŚ).
 - b) Inwentaryzacja nie obejmowała wszystkich gatunków, dlatego zignorowano dostępne mapy innych gatunków ptaków.

Starszy Inspektor Nadzoru i Kontroli Oddziału w Białymstoku Biura Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej J. Porowski poinformował, iż w tabeli dotyczącej miejsc występowania gatunków w prognozie nie jest pokazywana liczebność występowania gatunków, a jedynie ilość wydzieli z miejscami gniazdowania.

Naczelnik Wydziału Ochrony Zasobów Przyrodniczych DGLP w Warszawie J. Tabor dodał, iż nie dało się zinwentaryzować wszystkich gatunków. Ujmowane były gatunki parasolowe i budzące kontrowersje.

Sporządziła: Elżbieta Miszkiel

Z up. DYREKTORA
ZASTĘPCA DYREKTORA
Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych
w Białymstoku
ds. Gospodarki Leśnej
Zenon Angielczyk